

הקשר בין העדפות הורים לעיסוקים בתחום הפנאי להעדפות ילדיהם לעיסוקים בתחום זה

מריטו מהרי ובתיה מרקוביץ בהנחיית ד"ר לימור רוזנברג
החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל אביב

תוצאות

- בבחינת הקשרים בין העדפות הילדים לתחומי פעילות בפנאי לבין העדפות האבות:
 - נמצאה מגמה לקשר חיובי בין העדפות הילדים לפעילויות ספורט לבין העדפות האבות לתחום זה.
 - נמצאו קשרים חיוביים מובהקים בין העדפת הילדים לבין העדפות אבותיהם בתחומים של יצירה, יצרנות בבית, פעילויות הנעשות מחוץ לבית ופעילויות לימודיות.

הקשרים (מדדי ספירמן) בין העדפת הילד בתחום פעילות לבין העדפת האב והאם באותו תחום

תחום	אב	אם
בריאות וכושר	0.23	0.92
ספורט	0.34	0.11
יצירה	0.52**	0.37**
יצרנות בבית	0.63**	0.38*
פעילויות פנאי ביתיות	-0.15	0.02
פעילויות חברתיות	0.08	0.16
פעילויות פנאי מחוץ לבית	0.41*	0.19
פעילויות בידור	0.30	0.35
פעילויות לימודיות	0.46**	0.63**

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

- בבחינת הקשרים בין העדפות הילדים לתחומי פעילויות פנאי לבין העדפות האימהות:
 - נמצאה מגמה לקשר חיובי בין העדפת הילדים לבין העדפות אימהותיהם לתחום הבידור.
 - נמצאו קשרים חיוביים מובהקים בין העדפת הילדים לבין העדפת אימהותיהם לתחומים של יצירה, יצרנות בבית ופעילויות לימודיות.

הקדמה

פנאי הוא תחום עיסוק הכולל פעילויות שהאדם אינו מחויב להשתתף בהם (American Occupational Therapy Association, 2014). חוקרים שונים חקרו את החשיבות של עיסוקי פנאי עבור התפתחות, למידה ואיכות חייהם של ילדים ואת הגורמים האישיים והסביבתיים המשפיעים על השתתפותם בעיסוקי פנאי. אחד הגורמים המשפיעים על השתתפותם בפנאי הוא הורים.

חוקרים מצאו קשר הדדי בין השתתפות לבין העדפה, כלומר בהקשר זה העדפה היא אחד הגורמים להשתתפות בעיסוקי פנאי. מחקרים שונים בדקו את הגורמים המשפיעים על העדפות ילדים בתחומי עיסוק שונים וביניהם תחום הפנאי. אולם, לא נבדקה ההשפעה של העדפות הורים לתחומי פנאי על העדפות ילדיהם לתחומי הפנאי. לכן מטרת המחקר לבחון את הקשר בין העדפות הורים בתחומי פעילויות פנאי להעדפת ילדיהם בתחומים אלו.

השערות המחקר

- ימצא קשר בין העדפותיהם של אבות לתחומי פעילויות פנאי לבין העדפות ילדיהם.
- ימצא קשר בין העדפותיהן של אימהות לתחומי פעילויות פנאי לבין העדפות ילדיהן.

שיטה

אוכלוסיית המחקר

הילד מושגת דיוקן של אוכלוסיית המחקר (N=100)

השכלה	גיל	מספר
בית	16 (53%)	16
בית	14 (47%)	14
גיל הילד	הממוצע בטווח 6-12	8.99 ± 1.84
מספר ילדים במשפחה	הממוצע בטווח 1-5	3.79 ± 1.31
השכלה	השכלה	0-7
השכלה	השכלה	18.99 ± 2.19
השכלה	השכלה	(12-19)
השכלה	השכלה	15.36 ± 1.77
השכלה	השכלה	(12-19)
גיל ההורים	הממוצע בטווח 30-50	40.30 ± 5.83
השכלה	השכלה	(32-47)
השכלה	השכלה	38.06 ± 5.74
השכלה	השכלה	(31-46)
השכלה	השכלה	9 (29%)
השכלה	השכלה	21 (70%)
השכלה	השכלה	19 (63%)
השכלה	השכלה	11 (37%)

במחקר השתתפו 30 ילדים בטווח גילאים של 6-12 והוריהם. הילדים לומדים במסגרות החינוך הרגיל ואינם מטופלים או טופלו בעבר במקצוע בריאות כלשהו. לא נכללו במחקר ילדים ממשפחות חד הוריות, ילדים הלומדים במוסדות החינוך המיוחד, ילדים בעלי אבחנה רפואית נורמוסקולריות או ליקוי נסכורי או ילדים בעלי ליקויים קוגניטיביים חמורים.

דיון ומסקנות

- ממצאי המחקר העיקריים מאששים באופן חלקי את ההשערה כי העדפות הילד קשורות בהעדפות הוריו לעיסוקי פנאי. יש גורמים רבים המשפיעים על ההעדפה שיקלו להוות משתנים מתערבים אותם יש לחקור בהמשך.
- נמצאו יותר תחומים בהם היה קשר בין העדפות האבות להעדפות ילדיהם לעומת מספר התחומים בהם נמצא קשר בין העדפות האימהות להעדפות ילדיהם. כלומר, יתכן כי מיפוי העדפות ההורים, ובפרט אלו של האב, לעיסוקים בתחום הפנאי חשוב במהלך תכנון התערבות, ועשוי להשפיע באופן חיובי על השתתפות הילדים כיון שהפעילויות ייבחרו על פי העדפות ההורה וכך הילד יירתם לטיפול וייהנה ממנו.
- מחקר זה תומך בגישה כי ישנה חשיבות מרבית בהגברת מעורבות האב ולקיחת חלק פעיל בטיפול בילדים. ממצא זה תואם לשינוי בהנחה כי ליחסי אב-ילד יש השפעה מועטה על התפתחות ילדיהם ולעובדה כי אבות עוסקים יותר בפנאי בזמנם המשותף עם ילדיהם.

מקורות

Engel-Yeger, B. (2012). Leisure activities preference of Israeli Jewish children from secular versus Orthodox families. *Scandinavian journal of occupational therapy*, 19(4), 341-349.

Heasman, D. & Salhotra, G. (2008). *INTEREST CHECKLIST UK: Guidance notes*. Retrieved from <http://www.cade.uic.edu/moho/resources/files/Interest%20checklist%20guidance.pdf>

King, G., Law, M., King, S., Rosenbaum, P., Kertoy, M. K., & Young, N. L. (2003). A conceptual model of the factors affecting the recreation and leisure participation of children with disabilities. *Physical & occupational therapy in pediatrics*, 23(1), 63-90.

כלי המחקר

- שאלון פרטים אישיים.
- שאלון תחומי עניין- Interest Checklist (Matsutsuyu, 1969): מטרת הכלי היא למדוד את מידת ההעדפה של הנבדק בכל תחום בכל עיסוקי הפעילויות בתחומים השונים. נעשה שימוש בגרסה חדשה יותר של Heasman & Salhotra (2008) הכלי תורגם לצורך המחקר וכולל 69 פעילויות המתחלקות ל-9 תחומים. על ממצא השאלון לסמן את רמת העניין שלו מכל פעילות: אוהב/ בסדר/ לא אוהב/ רוצה לנסות.

הליך המחקר

המחקר קיבל אישור מוועדת האתיקה של החוג לריפוי בעיסוק באוניברסיטת תל אביב. איסוף הנתונים נעשה במדגם נוחות. לאחר שההורים חתמו על טופס הסכמה מדעת הם מילאו שאלון פרטים אישיים ושאלון תחומי עניין. עורכות המחקר העבירו לילדים שאלון תחומי עניין בנפרד.